

گرسنگی، ویروسی ترسناک‌تر از کووید-۱۹

رسانه‌های بزرگ دائماً ما را با فجایع عالمگیر مختلف می‌ترسانند. امروزه دو بلای اصلی در صدر خطرات برای بشریت قرار گرفته است: ویروس کووید-۱۹ و گرمایش کره زمین. بخاطر دارم، زمانی که سازمان بهداشت در ماه مارس سال گذشته همه‌گیری کووید-۱۹ را اعلام کرد، مقامات این سازمان اظهار داشتند که میزان مرگ و میر مبتلایان به ویروس ممکن است ۳ و ۴ دهم درصد باشد. این درصد بطور قطع بدان معناست، که تعداد قربانیان همه‌گیری کنونی ممکن است از آنفولانزای معروف «اسپانیایی» فراتر برود (شیوع آنفولانزای اسپانیایی در سال‌های ۱۹۱۸-۱۹۲۰ جان حدود ۵۰ میلیون نفر را گرفت).

طبق اعلام دانشگاه جان هاپکینز و تأیید سازمان بهداشت جهانی، تعداد کل مرگ و میر ناشی از کرونا در جهان (تا اواسط تابستان سال ۲۰۲۱)، ۴ میلیون و ۳۴۰ هزار نفر بود. اکنون حتی این مسئله من نیست، که این رقم قابل اعتماد است یا خیر. اما رقم اعلام شده گواهی از آن می‌دهد، که «هشداردهندگان» سال گذشته، میزان مرگ و میر مورد انتظار از همه‌گیری را بسیار فراتر از حد تخمین زده بودند.

قابل توجه است، که غول‌های رسانه‌ای و بسیاری از مقامات سازمان بهداشت جهانی با برآوردهای وحشت‌انگیز از مرگ و میرهای احتمالی آینده در اثر کروناویروس (و همچنین، گرمایش آب و هوا)، از توجه به مرگ و میرهایی که «همین الان و در اینجا» روی می‌دهد، چشم‌پوشی کردند. بعنوان مثال، سازمان بهداشت جهانی برآورد خود از فراوانی میزان مرگ و میر در جهان در پایان سال ۲۰۲۰ را

اخيراً منتشر کرده است. سخن از افزایش شاخص مرگ و میر در سال گذشته نسبت به سال قبل در میان است، که ۳ میلیون نفر بود. مجموع مرگ و میر ناشی از کووید-۱۹ در سال گذشته نیز ۱ میلیون و ۸۰۰ هزار نفر بود. مرگ و میر ناشی از دیگر عوامل را نیز به حساب آن نوشتند. اما سازمان بهداشت جهانی هنوز علت مرگ ۱ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر انسان را که جزو متوفیان کووید-۱۹ حساب کرده، به‌طور مشخص توضیح نداده است.

در حقیقت، برآورد سازمان بهداشت جهانی مبنی بر مرگ بیش از ۳ میلیون نفر، از کاهش شدید مرگ و میر گواهی می‌دهد. گروهی از کارشناسان آمار مرگ و میر اضافی را ۶ تا ۸ میلیون نفر برآورد می‌کنند. سازمان بهداشت جهانی با تمرکز روی «همه‌گیری»، الباقی را به پشت صحنه منتقل کرده است. اما پشت صحنه بسیار جالب‌تر و ترسناک‌تر است.

علل مرگ و میر غیر از کووید-۱۹ را فقط تعداد کمی از متخصصان مورد توجه قرار داده‌اند. از میان چنین عللی، شاید بتوان افزایش گرسنگی در جهان را در جایگاه نخست قرار داد. بیایید در باره این تهدید فزاینده صحبت کنیم.

درست یک سال پیش، در ماه آگوست سال ۲۰۲۰، دیوید بیزلی، رئیس برنامه جهانی غذا اظهار داشت، که گرسنگی در جهان ممکن است به «سطح کتاب مقدس» برسد.

توجه شما را به این واقعیت جلب می‌کنم که موضوع «گرسنگی» و «سوء تغذیه» در دستور کار بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی مانند یونیسف، برنامه غذایی جهانی سازمان ملل متحد، فائو، صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی و سازمان بهداشت جهانی قرار دارد.

با این وجود، اما گرسنگی در جهان عمدتاً بعنوان یک مشکل اقتصادی-اجتماعی تلقی می‌شود و این جنبه کلیدی مشکل، یعنی مرگ و میر ناشی از گرسنگی و سوء تغذیه مداوم از مرکز توجه، حتی از مرکز توجه سازمان بهداشت جهانی دور می‌ماند.

مسئله پوشش آماری مشکل گرسنگی در جهان سزاوار توجه است. با عنایت به این که سازمان‌های مختلف بین‌المللی معیارهای یکسانی برای تعریف و تعیین «گرسنگی» و «سوءتغذیه» ندارند، تفاوت زیادی در آمارهای آن‌ها وجود دارد.

مثلاً، گزارش فائو زیر عنوان «وضعیت در حوزه امنیت غذایی و تغذیه در جهان در سال ۲۰۲۰»، یکی از این آمارها است. در آن رقم گرسنگان و مبتلایان به سوءتغذیه در جهان ذکر شده است (به ترتیب: سال، تعداد به میلیون نفر و نسبت به کل جمعیت جهان، داخل پرانتز به درصد: سال ۲۰۰۵-۸۲۵ میلیون و ۶۰۰ هزار نفر (۱۲ و ۶ دهم)؛ سال ۲۰۱۴-۶۲۸ میلیون و ۹۰۰ هزار نفر (۸ و ۶ دهم)؛ سال ۲۰۱۸-۶۷۸ میلیون و ۹۰۰ هزار نفر (۸ و ۹ دهم)؛ سال ۲۰۲۰-۷۶۸ میلیون نفر (۹ و ۹ دهم).

همانطور که می‌بینید، در بازه زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۴، میزان گرسنگی و سوءتغذیه مطلق و نسبی در جهان کاهش یافته است و در سال‌های بعد، در تعداد مطلق تا حدودی افزایش‌ها آغاز شده است.

در سال ۲۰۲۰ جهش شدیدی رخ داد- تعداد افراد گرسنه و گرفتار سوءتغذیه در یک سال بیش از ۸۰ میلیون نفر (برابر ۱۱ و ۶ دهم درصد) افزایش یافت. و سهم آن‌ها در کل جمعیت زمین تقریباً به ۱۰ درصد رسید. دلیل این جهش، در گزارش فائو تقریباً بطور انحصاری با تأثیرات قرنطینه در اقتصاد بسیاری از کشورهای جهان، کاهش تولید ناخالص داخلی جهان، افزایش بی‌کاری و کاهش درآمد مردم توضیح داده شده است.

ارقام دیگری نیز وجود دارد. گزارش تازه سازمان ملل متحد با مقدمه، آنتونی گوترش، دبیر کل این سازمان تحت عنوان «گزارش جامع از بحران غذایی سال ۲۰۲۰» انتشار یافت. در آن گفته می‌شود، که در اثر گرسنگی جهانی در سال گذشته ۱۵۵ میلیون نفر در ۵۵ کشور و قلمرو جغرافیایی آسیب دید.

تعداد افراد گرسنه در طول سال، در حدود ۲۰ میلیون نفر (۱۴ و ۸ دهم درصد) افزایش یافت. این افراد همانطور که در گزارش گفته می‌شود، در وضعیت «بحرانی یا حتی بدتر از آن» قرار دارند. توزیع

این گروه به مناطق به شرح زیر است (میلیون نفر): آفریقا- ۹۷ و ۹ دهم؛ خاورمیانه- ۲۴ و ۹ دهم؛ جنوب آسیا- ۱۵ و ۶ دهم؛ آمریکای مرکزی- ۱۱ و ۸ دهم؛ اروپای شرقی- ۶ دهم.

آمار ارائه شده در خصوص تعداد افراد گرسنه در جهان از سوی دو منبع بسیار متفاوت است. به ترتیب ۶۷۸ میلیون نفر و ۱۵۵ میلیون نفر (در سال ۲۰۲۰). تفاوت، تقریباً پنج برابر است. شاید معیارهای درجه‌بندی گرسنگی متفاوت بوده است. رقم ۱۵۵ میلیون نفر تعداد افرادی را نشان می‌دهد که واقعا در شرایط بحرانی قرار دارند و ممکن است هر لحظه جان خود را از دست بدهند.

و این هم یک رقم دیگر که **دیوید بیزلی**، رئیس برنامه غذای سازمان ملل متحد هنگام سخنرانی در جلسه ویژه مجمع عمومی سازمان در ماه دسامبر سال ۲۰۲۰ اعلام کرد. بگفته او، تعداد افراد گرسنه در جهان در پایان سال تقریباً دو برابر شده و به ۲۷۰ میلیون نفر رسیده است.

هر چند برآوردها از میزان گرسنگی در جهان بسیار متفاوت است، اما همه منابع متفق‌القولند، که سال گذشته جهش شدیدی در رابطه با افراد محروم از نیازمندی‌های اولیه زندگی و تغذیه سالم رخ داده است و مرگ و میر ناشی از گرسنگی در حال افزایش است.

در اینجا سؤال بسیار مهمی پیش می‌آید: آمارهایی راجع به تعداد گرسنگان (هر چند هم بسیار متفاوت) ارائه می‌شود. اما، آیا آماری در باره مرگ و میر ناشی از گرسنگی ارائه شده است؟ بگونه‌ای که معلوم است، هیچ سازمان بین‌المللی، حتی سازمان بهداشت جهانی چنین آماری ارائه نداده است و مقامات این سازمان مسئله را چنین توضیح می‌دهد، که با عدم وجود تشخیص پزشکی دایر بر «مرگ ناشی از گرسنگی»، ما چگونه می‌توانیم آمار آن را ارائه بدهیم؟

آری، انسان در اثر سوءتغذیه می‌میرد، اما در تشخیص پزشکی علت دیگری نوشته می‌شود. در همان آفریقا، که با مشکل بهداشت و پزشک مواجه است، ممکن است هیچ علتی بیان نشود و حتی مرگ را ثبت نکنند. در یک کلام، در حال حاضر هیچ روش یا سازوکاری برای ثبت مرگ ناشی از گرسنگی وجود

ندارد. اگر آمار از متوفیان در اثر گرسنگی ارائه نمی‌شود، یعنی مشکل گرسنگی هم وجود ندارد. این آمار که مربوط به میزان مرگ و میر ناشی از ویروس کرونا (یا در اثر ابتلا به کروناویروس) نیست تا بطور منظم اعلام کنند.

در این حالت، هر فرد به یک «هدف» تفنگ پزشکی تبدیل می‌شود. حتی در آفریقا آمار مرگ و میر ناشی از کووید-۱۹ را سر و سامان دادند. اما تهیه آمار «مرگ و میر در اثر گرسنگی» هنوز به عقل مقامات سازمان بهداشت جهانی و سایر ارگان‌های تخصصی سازمان ملل متحد نرسیده است.

درخواست برای تهیه آمار مرگ و میر ناشی از گرسنگی خیلی زیاد است. بسیاری از محققان، بدون اینکه منتظر اعلام آمار رسمی باشند، ارزیابی‌های تخصصی خود را انجام می‌دهند. تحقیقات زیر مفصل‌ترین و بزرگترین مطالعه تا به امروز می‌باشد: «یافته‌های تحقیقات در مورد تاثیر جهانی بیماری‌ها- ۲۰۱۷». این تحقیقات توسط موسسه سنجش و ارزیابی پزشکی آمریکا- سیاتل به عمل آمده است.

این امر، شاخص مرگ و میر ناشی از گرسنگی را به نسبت هر ۱۰۰ هزار نفر در سراسر جهان، مناطق جداگانه، اکثر کشورها و قلمرو جغرافیایی نشان می‌دهد که در سال‌های ۱۹۹۰ و ۲۰۱۷ ارائه شده است. در کل، شاخص مرگ و میر ناشی از گرسنگی در جهان در سال ۱۹۹۰، ۸ و ۹۹ صدم بوده است. در سال ۲۰۱۷ به ۳ و ۳۲ صدم کاهش یافت. پیشرفت قابل ملاحظه‌ای در کاهش میزان مرگ و میر ناشی از گرسنگی در طول ۲۸ سال روی داده است. در گروه کشورهای توسعه‌یافته اقتصادی، شاخص‌ها به ترتیب سال، ۵۱/۰ و ۴۵/۰ (پنجاه و یک صدم و چهل و پنج صدم) بود اما، در کشورهای عقب‌مانده اقتصادی ۵۴/۳۰ و ۸۲/۸ (سی و هشتاد و چهار صدم و هشتاد و دو صدم). همانطور که مشاهده می‌کنید، پیشرفت در مبارزه با مرگ و میر ناشی از گرسنگی در کشورهای نسبتاً فقیر تأثیر انگیز بود. تأکید می‌کنم، که شاخص مرگ و میر در اثر گرسنگی در این تحقیقات بشدت کاهش داده شده است. اگر از نرخ مرگ و میر جهانی ۳ و ۳۲ صدم (تعداد فوتی‌های ناشی از گرسنگی در سال ۲۰۱۷ در

جهان) شروع کنیم، در این صورت، تعداد مطلق مرگ و میر ناشی از گرسنگی در جهان، معادل ۲۴۹ هزار و ۳۰۰ نفر خواهد بود.

این محققان روش محاسبه میزان مرگ و میر ناشی از گرسنگی را فاش نمی‌کنند، اما بدیهی است که شاخص‌ها بسیار (بارها) کاهش داده شده است.

این را می‌توان هنگام مقایسه مطالعات مؤسسه سنجش و ارزیابی سلامتی با سایر ارزیابی‌های تخصصی مورد قضاوت قرار داد. در عین حال، تحقیقات مؤسسه سنجش و ارزیابی سلامتی هنوز مفید است. بگونه‌ای که این به مقایسه کشورهای مختلف از نظر میزان مرگ و میر و تقسیم‌بندی آن‌ها به ترتیب به زیاد، متوسط و کم کمک می‌کند.

کشورهای نظیر ماداگاسکار - (۵۷ / ۴۱)؛ اریتره - (۳۳ / ۱۲)؛ جمهوری آفریقای مرکزی - (۳۳ / ۲۴)؛
سودان جنوبی - (۲۷ / ۱۶)؛ زیمبابوه - (۲۵ / ۵۲)؛ بروندي - (۲۵ / ۳۵)؛ مالایی - (۲۳ / ۱۶)؛ سومالی -
(۲۲ / ۷۹)؛ چاد - (۲۰ / ۲۲)؛ گینه - (۱۹ / ۲۶)؛ سیرالئون - (۱۸ / ۳۹)؛ گواتمالا - (۱۸ / ۲۷)؛ جمهوری
دموکراتیک کنگو - (۱۷ / ۳۰)؛ بورکینا فاسو - (۱۷ / ۲۸)؛ کنیا - (۱۵ / ۷۴)؛ رواندا - (۱۴ / ۳۰) و غیره در
گروه کشورهای با بیشترین میزان مرگ و میر نسبی قرار دارند. همانطور که می‌بینیم همه
«رکوردداران» جزو کشورهای آفریقای هستند.

و این هم شاخص مقادیر در کشورهای پر جمعیت: چین - (۰ / ۶۲)؛ هند - (۲ / ۱۲)؛ برزیل - (۳ / ۲۳)؛
اندونزی - (۸ / ۳۷)؛ مکزیک - (۵ / ۰۹).

معلوم می‌شود در کشورهای گروه «هفت بزرگ» نیز مرگ و میر در اثر گرسنگی وجود دارد.
شاخص آن‌ها به ترتیب: ایالات متحده آمریکا - (۰ / ۶۹)؛ کانادا - (۰ / ۳۳)؛ ژاپن - (۰ / ۲۶)؛ فرانسه - (۰ / ۲۹)
۱)؛ آلمان - (۰ / ۱۲)؛ ایتالیا - (۰ / ۱۲)؛ انگلیس - (۰ / ۰۷). همانطور که مشاهده می‌کنید، در گروه
کشورهای توسعه‌یافته اقتصادی، پراکندگی بسیار زیاد است. شاخص در فرانسه بیش از ۱۸ برابر از

انگلیس بالاتر است. همچنین قابل توجه این است که شاخص مرگ و میر در ایالات متحده آمریکا بالاتر از چین است.

در گروه کشورهای اروپایی نیز که نسبتاً «مرفه» شمرده می‌شوند، میزانی از گرسنگی وجود دارد. مثلاً، در سوئیس- (۰ / ۲۰)؛ دانمارک- (۰ / ۲۶)؛ سوئد- (۰ / ۳۰)؛ نروژ- (۰ / ۳۲)؛ لوکزامبورگ- (۰ / ۴۰)؛ بلژیک- (۰ / ۶۸) می‌باشد. معلوم می‌شود میزان مرگ و میر ناشی از گرسنگی نسبی در برخی از «نمونه‌های مرفه» اروپایی نسبت به مثلاً کوبا (۰ / ۲۷) بالاتر است.

کشورهای زیادی در جهان وجود دارند که در آن‌ها گرسنگی نسبی از کشورهای «مرفه» اروپایی پائین‌تر است. مرفه‌ترین کشورها از نظر شاخص پائین مرگ و میر ناشی از گرسنگی عبارتند از: اتریش، اسلونی، یونان، کویت، سنگاپور. شاخص همه آن‌ها ۰ / ۰۱ است.

در متن همه کشورهای «مرفه»، روسیه با شاخصی معادل ۰ / ۱۱ بسیار خوب به نظر می‌رسد. ضمناً، اکثر کشورهایایی که در اثر تجزیه اتحاد شوروی پدید آمدند، علیرغم مشکلات جدی اقتصادی و اجتماعی، مرگ و میر نسبی ناشی از گرسنگی در سطوح شگفت‌انگیزی در سطح پایین باقی مانده است. مثلاً، در بلاروس- ۰ / ۱۲؛ ارمنستان- ۰ / ۰۴؛ مولداوی- ۰ / ۰۴؛ ازبکستان- ۰ / ۰۳؛ قرقیزستان- ۰ / ۱۵ و الی‌آخر. از بین جمهوری‌های پسا شوروی، قزاقستان با شاخص ۰ / ۳۵ در بالاترین جایگاه قرار دارد.

اما این داده‌ها که وضعیت جهان را نشان می‌دهند، به چهار سال پیش مربوط است. افزایش شدید شمار گرسنگان جهان ناگزیر باید به افزایش میزان مرگ و میر ناشی از گرسنگی در جهان و در کشورهای مختلف منجر شود. تا به امروز، تنها چند برآورد جداگانه مربوط به گذشته و امسال وجود دارد.

به عنوان مثال، سازمان بین‌المللی غیردولتی آکسفام گزارش مربوط به ویروس گرسنگی را ماه گذشته تحت عنوان: «ویروس گرسنگی چند برابر می‌شود؛ دستورالعمل مرگبار درگیری، کووید- ۱۹ و آب و هوا گرسنگی را در جهان تسریع می‌کند»، منتشر کرد.

در سند منتشره گفته می‌شود، که در اثر گرسنگی و سوءتغذیه هر دقیقه ۱۱ نفر جان خود را از دست می‌دهد. این، از آهنگ مرگ و میر ناشی از کووید-۱۹ (۷ نفر در هر دقیقه) بیشتر است. نتیجه معلوم است: توجه سازمان بهداشت جهانی و دیگر سازمان‌ها از گرسنگی بعنوان تهدید اصلی، به طرف ویروس منحرف شده است.

داده‌های زیر در مورد گرسنگی در وبلاگ «**Mercy Corps**» ارائه شده است: در اثر گرسنگی و سوءتغذیه هر سال در جهان ۹ میلیون نفر جان خود را از دست می‌دهد (برآورد سال ۲۰۱۷). این میزان، از مجموع مرگ و میر ناشی از مالاریا، سل و ایدز بیشتر است. هر ثانیه یک کودک در اثر گرسنگی جان خود را از دست می‌دهد. به طور کلی، گرسنگی منجر به مرگ ۳ میلیون و یکصد هزار کودک در سال می‌شود. تقریباً نیمی از مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال، محصول گرسنگی می‌باشد.

دیوید بیزلی، رئیس برنامه جهانی غذا شاخه کمک‌های غذایی سازمان ملل متحد در اوایل ماه اکتبر سال گذشته خاطرنشان کرد، که از اوایل سال ۲۰۲۰، ۷ میلیون نفر در جهان در نتیجه گرسنگی فوت کرده است. احتمالاً، تا پایان سال به ۹-۱۰ میلیون نفر می‌رسد.

در وب سایت «**World Counts**»، یک دستگاه شمارنده گرسنگی جهانی نصب شده است. در اواسط ماه آگوست نشان می‌داد، که از آغاز سال در جهان تعداد مرگ و میر ناشی از گرسنگی به ۵ میلیون و ۶۲۰ هزار نفر رسیده است. طبق گزارش رسمی، از ابتدای سال تا این لحظه، ۲ میلیون و ۵۳۰ هزار نفر در جهان در اثر کروناویروس فوت کرده است. اگر دو رقم بالا را مورد مقایسه قرار دهیم، به این نتیجه می‌رسیم، که امسال مرگ و میر ناشی از گرسنگی تا اواسط ماه آگوست، ۲ و ۲۲ صدم برابر بیشتر از مرگ و میر ناشی از «همه‌گیری» می‌باشد.

دیوید بیزلی- رئیس برنامه جهانی غذا شاخه کمک‌های غذایی سازمان ملل متحد، بارها و بارها اعلام کرده، که برای از میان برداشتن گرسنگی در سرتاسر جهان فقط در حدود ۵ میلیارد دلار پول لازم است.

افسوس که مسئله حل چنین مساعدتی در دیدارهای مقامات بالا و نشست‌های سازمان‌های مالی بین‌المللی عملاً مطرح نمی‌شود. آن‌ها نگران مسئله دیگری هستند. آن‌ها به فکر یافتن ۱۰۰ میلیارد دلار کمک به کشورهای در حال توسعه برای دستیابی به واکسیناسیون عمومی هستند.

والنتین کاتاسانوف (Valentin Katasonov)

پروفسور، دکتر علم اقتصاد، مدیر مرکز مطالعات اقتصادی «شاراپوف» روسیه،

مشاور اقتصادی اسبق دبیر کل سازمان ملل متحد، پژوهشگر مسائل پشت صحنه

ا.م. شیری

۴ شهریور - سنبله ۱۴۰۰

منابع:

<https://www.sovross.ru/articles/2161/53266>

<https://eb1384.wordpress.com/2021/08/26/گرسنگی،-ویروسی-/>

[/تر-از-کووید-۱۹-۸۰%e2%80%8cترسناک](#)